

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 182/2010-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. októbra 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Z., s. r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. F. N., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009-514 z 27. mája 2009 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 Cbi 111/05-487 z 20. novembra 2008 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 Cbi 111/05-501 z 9. decembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti Z., s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009-514 z 27. mája 2009 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009-514 z 27. mája 2009 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti Z., s. r. o., trovy konania v sume 245,70 € (slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. F. N., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 182/2010/2010-18 z 22. apríla 2010 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti Z., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), v časti, ktorou namietala porušenie svojich základných práv na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší

súd“) č. k. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009-514 z 27. mája 2009 (ďalej aj „namietaný rozsudok“ alebo „napadnutý rozsudok“). Vo zvyšnej časti bola sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnutá.

Ústavný súd zároveň pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vyhovel návrhu sťažovateľky na vydanie dočasného opatrenia podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde a rozhodol, že sa rozsudku najvyššieho súdu č. k. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009-514 z 27. mája 2009 do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej odnímajú právne účinky spojené s jeho právoplatnosťou.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

«Rozsudkom Najvyššieho súd Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 10/2009-514 zo dňa 27. 05. 2009 súd potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7 Cbi 111/05-487 zo dňa 20. 11. 2008 v konaní o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok s tým, že bolo rozhodnuté, že zmluva o postúpení pohľadávok uzavretá dňa 07. 07. 2005 na sumu 25 193 311,45 Sk je neplatná a zároveň konanie voči odporcovi 1/ JUDr. T. K., správcovi konkurznej podstaty úpadcu P. zastavil. Predmetnými rozsudkami súdy vo vzťahu k sťažovateľovi (odporcovi 2/) určili neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávok, ktorú sťažovateľ uzatvoril so správcom konkurznej podstaty úpadcu P. JUDr. T. K. z dôvodu, že podľa ich názoru predmetná zmluva je absolútne neplatným právnym úkonom z dôvodu, že odporuje zákonu. Odvolací súd poukázal na zákonné ustanovenie § 524 až 530 Občianskeho zákonníka, ktoré podľa jeho názoru vo vzťahu medzi sťažovateľom a správcom konkurznej podstaty použité nemohli byť a taktiež na právne postavenie konkurzného veriteľa, resp. jeho zmenu podľa ustanovenia § 7 ods. 4 zákona č. 328/1991 Zb. v platnom znení. Odvolací súd zároveň konštatoval, že zmluva o postúpení pohľadávok vzhľadom na vyššie uvedené zákonné ustanovenie svojím obsahom a účelom odporuje zákonu a prieči sa dobrým mravom, a tým je neplatná v dôsledku absolútnej neplatnosti podľa § 39 Občianskeho zákonníka.

Rozsudkom Najvyššieho súd Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009-514 zo dňa 27. 05. 2009 súd zároveň ako vecne správne potvrdil uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7 Cbi 111/05-501 zo dňa 09. 12. 2008 ukladajúce

sťažovateľovi zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie s odôvodnením, že pohľadávka, ktorej postúpenie bolo predmetom zmluvy o postúpení, nemá nič spoločné s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a sťažovateľ zdravotnú starostlivosť neposkytuje, a preto sa na neho nevyťahuje vecné oslobodenie od súdnych poplatkov.»

Sťažovateľka vyjadrila názor, že najmä najvyšší súd, ale pred ním aj prvostupňový súd (krajský súd) sa nedostatočne vysporiadali s ňou predloženými skutkovými tvrdeniami, a nesúhlasí ani s právnym posúdením veci, a to, pokiaľ ide o otázku nadobudnutia jej práva k pohľadávke od správcu konkurznej podstaty v konkurznom konaní na základe zmluvy o postúpení pohľadávok za odplatu z hľadiska dobromyseľnosti, a preto považuje namietaný rozsudok za arbitrárny. Sťažovateľka poukazuje najmä na podľa nej nedostatočné odôvodnenie záveru, na základe ktorého najvyšší súd považoval postup konkurzného súdu a správcu konkurznej podstaty za nesprávny, čo založil iba na strohej konštatácii, že postup konkurzného súdu, ako aj správcu konkurznej podstaty je dosť nejasný. Z toho podľa sťažovateľky nie je zrejmé, ktorú časť postupu konkurzného súdu, resp. aj správcu konkurznej podstaty považoval najvyšší súd za nejasný, a čoho sa mala táto nejasnosť týkať. Sťažovateľka považuje za nedostatočne odôvodnenú aj otázku dobromyseľnosti nadobudnutia práva, v súvislosti s čím zdôrazňuje, že postúpeniu pohľadávok predchádzalo vydanie rozhodnutia konkurzného súdu, ktoré nebolo dosiaľ zrušené.

Ďalej sťažovateľka argumentovala tvrdením, že jej právny vzťah so správcom konkurznej podstaty a v nadväznosti na to „*aj konkurzného súdu... je vzťahom verejnoprávnej povahy, pričom z takéhoto vzťahu uzatvorením zmluvy o postúpení pohľadávok sťažovateľ nepochybne dobromyseľne nadobudol práva a povinnosti. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že zaplatil cenu ako odplatu za postúpenie pohľadávok, ktorá bola určená nezávisle dvomi znaleckými posudkami a ktorá pripadla do konkurznej podstaty. Pohľadávky, ktoré boli predmetom postúpenia, boli zahrnuté do konkurznej podstaty a následne v konkurze realizované podľa plánu speňaženia, ktorý bol veriteľmi schválený a konkurzným súdom odobrený. Momentom prevodu práv a povinností zo správcu konkurznej podstaty na sťažovateľa podľa názoru sťažovateľa prešlo nielen vlastnícke právo k pohľadávkam na sťažovateľa, ale zároveň zanikli*

v konkurznom konaní aj prípadné ťarchy, ktoré tieto pohľadávky zaťažovali. Z uvedeného dôvodu preto podľa názoru sťažovateľa naturálna reštitúcia (navrátenie do pôvodného stavu), ktorú de facto svojim rozhodnutím tak prvostupňový, ako aj odvolací súd s poukazom na neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávok urobili, nie je možná a je zásahom do ústavného práva sťažovateľa v zmysle čl. 20 ods. 1 Ústavy SR vlastniť majetok.“.

K ďalšiemu pochybeniu zo strany najvyššieho súdu došlo podľa sťažovateľky v dôsledku toho, že prehliadol existenciu jej základného práva na legitímne očakávanie nadobudnutia majetku, keď napriek právoplatnému a vykonateľnému rozhodnutiu konkurzného súdu o odsúhlasení predaja pohľadávok bola napadnutým rozsudkom tohto majetku de facto zbavená.

V súvislosti s názorom najvyššieho súdu (v okolnostiach daného prípadu ako súdu odvolacieho), podľa ktorého nemohol správca konkurznej podstaty nakladať s pohľadávkami zaradenými do konkurznej podstaty, nastoľuje sťažovateľka otázku dobromyseľného nadobudnutia práva k týmto pohľadávkam od nevlastníka, pričom cituje aj z judikatúry Ústavného súdu Českej republiky („č. 78/2006“) vyslovujúc názor, že sa tejto problematiky dotýka, pričom „za určitých okolností nadobudnutie takéhoto práva dobromyseľnému nadobúdateľovi umožňuje“.

Výhrady sťažovateľky sa týkajú aj odôvodnenia naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zo strany navrhovateľky v tomto spore (V., a. s.) v nadväznosti na jej stanovisko, že „v konkurznom konaní navrátenie do pôvodného stavu v prípade, ak už dôjde k speňaženiu majetku, nie je možné...“. Naliehavý právny záujem na určení neplatnosti sporných zmlúv nemohla mať navrhovateľka podľa názoru sťažovateľky aj preto, že sťažovateľka nadobudla práva k predmetnej pohľadávke bez akýkoľvek ťarch.

Námietky sťažovateľky smerujú napokon aj proti tej časti rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorou došlo k potvrdeniu prvostupňového rozsudku, ktorý sa týka jej povinnosti zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie, čo iba s poukazom na absenciu vecného

oslobodenia od súdnych poplatkov zdôvodneným v intenciách absencie jej personálneho oslobodenia od súdnych poplatkov, a tým, že sťažovateľka zdravotnú starostlivosť neposkytuje, považuje za nedostatočné.

Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009-514 zo dňa 27. 05. 2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7 Cbi 111/05-487 zo dňa 20. 11. 2008 a v spojení s Uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7 Cbi 111/05-501 zo dňa 09. 12. 2008 došlo k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu a inú ochranu a vlastníckeho práva sťažovateľa v zmysle článkov 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, § 1 ods. 1 a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009-514 zo dňa 27. 05. 2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7 Cbi 111/05-487 zo dňa 20. 11. 2008 a v spojení s Uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7 Cbi 111/05-501 zo dňa 09. 12. 2008 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.“

Po prijatí sťažnosti sa k veci vyjadril najvyšší súd, ktorý vo svojom prípise z 1. júna 2010 uviedol:

„Uznesením sp. zn. IV. ÚS 182/2010 z 22. apríla 2010 Ústavný súd prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti Z., s. r. o., B. (sťažovateľ) a do právoplatnosti rozhodnutia o poslanej sťažnosti odňal právne účinky spojené s právoplatnosťou rozsudku Najvyššieho súdu SR č. k. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009-514 z 27. mája 2009.

Sťažovateľ namieta, že uvedený rozsudok je arbitrárny a nie je náležité odôvodnený, keďže náležite neodôvodnil otázku dobromyseľného nadobudnutia práva sťažovateľa, ktoré mu vzniklo z uzatvorenej zmluvy o postúpení pohľadávok.

Najvyšší súd navrhuje, aby Ústavný súd SR v náleze vyslovil, že rozsudkom Najvyššieho súdu SR k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu a inú ochranu a vlastníckeho práva sťažovateľa nedošlo. Odôvodnenie napadnutého rozsudku považujem za náležité,

plne zodpovedajúce ustanoveniu § 157 ods. 2 OSP, pričom odvolací súd na 25 stranách sa podrobne vypořiadal so všetkými právne relevantnými námietkami uvedenými v odvolaní.

Na druhej strane Najvyšší súd SR považuje ústavnú sťažnosť za nie dostatočne zdôvodnenú; sú v nej iba kusé, stručné tvrdenia spochybňujúce závery odvolacieho súdu. Pritom ide o právne závery, ktoré v celom rozsahu patria do kompetencie všeobecného súdu; Ústavný súd taktiež tieto závery preskúmať nie je oprávnený, keďže napadnuté rozhodnutie je náležité odôvodnené a nie je arbitrárne. Pri uvedených tvrdeniach sťažovateľa z procesného hľadiska by prichádzalo do úvahy aj podanie dovolania, ktorý mimoriadny opravný prostriedok sťažovateľ nevyužil, a preto aj z tohto dôvodu (podľa nášho názoru) podanej sťažnosti nemožno vyhovieť.“

Ďalším prípisom doručeným ústavnému súdu 24. augusta 2010 najvyšší súd oznámil, že netrvá na verejnom pojednávaní v tejto veci.

Právny zástupca sťažovateľky zaujal stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu v podaní zo 16. septembra 2010, v ktorom odmietol jeho tvrdenie, že sa v namietanom rozsudku vysporiadal so všetkými právne relevantnými námietkami uvedenými v odvolaní, a preto tento rozsudok nie je arbitrárny. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola prijatá na ďalšie konanie, právny zástupca sťažovateľky označil ďalšiu argumentáciu najvyššieho súdu „za bezpredmetnú“.

Napokon sťažovateľka vyjadrila súhlas s tým, aby ústavný súd upustil pri meritórnom prerokovaní jej sťažnosti od ústneho pojednávania.

Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde so súhlasom účastníkov upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, porušenie ktorého sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Táto povinnosť všeobecných súdov vzhľadom na ich postavenie ako primárnych ochrancov ústavnosti a vzhľadom na povinnosť Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodné záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd (pozri napr. III. ÚS 79/02) zahŕňa zároveň požiadavku rešpektovania procesných garancií spravodlivého súdneho konania vyplývajúcich z čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 36 ods. 1 listiny) patrí aj právo účastníka konania na odôvodnenie, ktorého rámec určuje § 157 ods. 2 OSP, pričom toto ustanovenie sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 OSP). Odôvodnenie rozhodnutí umožňuje účastníkom konania posúdiť, ako všeobecný súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné procesné a hmotnoprávne predpisy a akými úvahami sa riadil pri svojom rozhodovaní o veci samej. Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov

preto tvorí súčasť spravodlivého súdneho procesu a zodpovedá základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vo vzťahu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru totiž ústavodarca formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy, t. j. v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97), a preto nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Európsky súd pre ľudské práva v prípade Hadjanastssiou v. Grécko uviedol, že: „Zmluvné strany (dohovoru) požívajú širokú možnosť voľby primeraných prostriedkov, aby zaistili, že ich súdne systémy spĺňajú požiadavky čl. 6 dohovoru. Vnútroštátne súdy musia však dostatočne jasne uviesť dôvody, na ktorých sa zakladajú ich rozhodnutia“ (sťažnosť č. 20945/87 a rozsudok súdu zo 16. decembra 2002). Požiadavka jasného a jednoznačného odôvodnenia súdnych rozhodnutí bez ohľadu na to, či ide o meritórne rozhodnutia alebo o rozhodnutia procesnej povahy, vystupuje do popredia v prípadoch, keď sa nimi rozhoduje o uplatnení alebo ochrane základných práv a slobôd upravených buď v ústave, alebo v medzinárodnej zmluve o ľudských právach (podobne aj II. ÚS 6/03).

Náležité odôvodnenie sa vzťahuje predovšetkým na rozhodujúce právne a skutkové otázky, od vyriešenia ktorých závisí výsledok sporu alebo iného konania pred všeobecným súdom. V posudzovanom prípade je potrebné venovať sa predovšetkým právnemu posúdeniu sporu v odôvodnení napadnutého rozsudku najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho.

Podľa názoru ústavného súdu základnou otázkou, ktorá v tomto prípade ovplyvnila ústavnosť postupu a rozhodovania najvyššieho súdu, je otázka, či predmetom konania pred všeobecnými súdmi bola ochrana takého nároku, ktorý má oporu v platnom právnom stave, t. j. či po opatrení konkurzného súdu podľa § 66b zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 328/1991 Zb.“), ktorým sa udelil súhlas na zmluvu o postúpení pohľadávok, bolo ešte možné žalovať o neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávok, alebo nie. Táto základná otázka pritom súvisí s tým, že

podľa zisteného skutkového stavu správca konkurznej podstaty zahrnul postúpené pohľadávky na poistné do konkurznej podstaty.

V odôvodnení rozsudku najvyššieho súdu č. k. 2 Obo 10/09, 2 Obo 11/2009-514 z 27. mája 2009 sa uvádza (s. 24): „*Správca konkurznej podstaty nemal tieto pohľadávky zobrať do súpisu podstaty a konkurzný súd dávať k nim dispozičný súhlas.*“.

Tento záver odvolacieho súdu však neobsahuje predtým ani v ďalšom texte žiadne odôvodnenie, ktoré by objasňovalo, akú povahu má opatrenie konkurzného súdu, ktorým sa udelil súhlas na prevod pohľadávok, a aké sú jeho účinky vo vzťahu k sporu o neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nevyplýva ani to, aké účinky má zahrnutie postúpených pohľadávok do konkurznej podstaty na možnosť postúpenia pohľadávok.

V tomto kontexte je významné najmä to, že zmluva o postúpení pohľadávok v tomto prípade bola predbežne posúdená príslušným konkurzným súdom a výsledkom tohto posúdenia bolo rozhodnutie súdu o súhlase na takýto právny úkon, ku ktorému aj došlo uzavretím zmluvy o postúpení pohľadávok.

Ústavný súd síce vopred nevyklučuje, že takáto zmluva by mohla byť predmetom súdnej ochrany, ktorou sa požaduje vyslovenie jej absolútnej neplatnosti, ale do úvahy treba vziať v danom prípade viaceré skutočnosti právneho aj skutkového stavu, ktoré sa týkajú posudzovanej veci.

V prvom rade treba vziať na zreteľ právne normy, ktorých interpretácia a aplikácia najvyšším súdom mala podľa názoru ústavného súdu viesť k tomu, aby jeho rozhodnutie odpovedalo na všetky relevantné právne otázky.

Podmienkou platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky podľa § 524 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka, okrem iných, je spôsobilý predmet postúpenia, t. j. aby išlo

o pohľadávku, ktorú možno postúpiť. Podľa Občianskeho zákonníka nemožno postúpiť pohľadávky:

- ktoré zanikajú najneskôr smrťou veriteľa,
- ktorých obsah by sa zmenil zmenou veriteľa,
- ktoré nemôžu byť postihnuté výkonom rozhodnutia,
- postúpenie ktorých odporuje dohode veriteľa a dlžníka,
- postúpenie ktorých vylučuje zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis,
- postúpenie ktorých vylučuje povaha samotnej pohľadávky.

Tieto ustanovenia Občianskeho zákonníka uvádza aj poznámka č. 13hg k § 25a ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení V. a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 273/1994 Z. z.“). Je preto nejasné, prečo najvyšší súd argumentuje len tak, že takáto zmluva mohla byť uzavretá iba podľa § 7 ods. 4 zákona č. 328/1991 Zb., hoci toto ustanovenie upravuje účastníkov konkurzu pri zmene veriteľa pohľadávky a jeho účelom je úprava ich postavenia, a nie akým spôsobom sa môže speňažovať majetok patriaci do konkurznej podstaty, čo je podstatou právnej otázky riešenej v spore pred najvyšším súdom (§ 27 zákona č. 328/1991 Zb.).

Podľa najvyššieho súdu (s. 23 napadnutého rozsudku) *„Do úvahy pripadá prechod pohľadávky ako veci v rámci speňaženia (predaja), ale nie pohľadávky za poistné.“*. Odhliadnuc od toho, že tento záver neobsahuje žiadne právne posúdenie, je táto časť odôvodnenia, ktorá mala inak zásadný vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, zmätočná. Prechod pohľadávky nastáva len pri smrti fyzickej osoby a pri právnickej osobe len v prípadoch výslovne predvídaných zákonom, napríklad pri predaji podniku, pri splynutí právnických osôb, kde to zákon dovoľuje, a podobne. Nedá sa zistiť, prečo najvyšší súd použil namiesto pojmu prevod pojem prechod. Navyše, slovné spojenie *„pohľadávka ako vec“* je záver, ktorý priamo odporuje základnému pojmu majetok, ktorým sú veci, práva

a pohľadávky, z čoho vyplýva, že pohľadávka nemôže byť vecou, a preto nemôže byť speňažovaná ako vec.

Napokon podľa § 25a ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. (Postúpenie pohľadávky) pohľadávku na poistnom, pohľadávku na prirážke k poistnému, pohľadávku na poplatku z omeškania, pohľadávku na poplatku za nesplnenie oznamovacej povinnosti a pohľadávku na pokute okrem pohľadávok zrušenej poisťovne (ďalej len „pohľadávka“) môže príslušná poisťovňa postúpiť tretej osobe s písomným súhlasom Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a Ministerstva financií Slovenskej republiky po predchádzajúcom súhlase správnej rady príslušnej poisťovne. Z tohto ustanovenia vyplýva, že pohľadávky na poistnom zásadne možno postúpiť, a to aj tretej osobe. A ak tak možno urobiť pred konkurzom, hoci so súhlasom príslušných orgánov, potom najvyšší súd mal náležite vysvetliť so zreteľom na citované ustanovenie, prečo to nemožno urobiť v rámci speňažovania konkurznej podstaty, a mal také odôvodnenie podložiť aj citovaním príslušných právnych noriem, ktorých interpretácia a aplikácia ho viedla k takému úsudku. Takáto časť odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu však chýba.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že najvyšší súd v posudzovanom prípade prijal právne závery, ktoré sú odôvodnené do takej miery protirečivo, že odôvodnenie napadnutého rozsudku nemožno považovať za súladné s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 36 ods. 1 listiny), tak ako to je vymedzené v judikatúre ústavného súdu, podľa ktorej súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03. IV. ÚS 269/09). Podľa názoru ústavného súdu táto požiadavka v danom prípade zo strany najvyššieho súdu nebola splnená ústavne akceptovateľným spôsobom, a preto neostávalo než konštatovať, že napadnutý rozsudok je v rozpore s ústavou a listinou zaručeným základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu.

V ďalšom konaní pred všeobecným súdom je najmä nevyhnutné, aby najvyšší súd náležite objasnil, či bolo možné zahrnúť také pohľadávky do konkurznej podstaty a následne speňažiť podľa § 27 zákona č. 328/1991 Zb., alebo nie, a nadväzne na to vysvetlil aj vzťah medzi súdnou ochranou, ktorá bola sťažovateľke poskytnutá konkurzným súdom udelením súhlasu na uzavretie zmluvy o postúpení pohľadávky podľa § 66b č. 328/1991 Zb. a súdnou ochranou požadovanou v prítomnom spore. Pritom je nevyhnutné vychádzať z osobitnej povahy konania o konkurze, tak ako vyplýva zo zákona č. 328/1991 Zb., osobitnej povahy pohľadávok na poistné, tak ako ich vymedzovala v materiálnom čase príslušná právna úprava, a napokon aj z toho, aké dôsledky môže mať výsledok sporu o neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávok na postavenie účastníkov konania, z ktorých úpadca už právne neexistuje.

Rozhodnutie o súdnom poplatku bolo potrebné zrušiť, keďže v podstate neobsahuje žiadne relevantné dôvody a predovšetkým neodpovedá na dôvody odvolania, v ktorých sa zdôrazňuje to, že povaha a obsah pohľadávky sa jej postúpením nezmenili.

S namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy sa už z uvedených dôvodov ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať, pretože to, či došlo k jeho porušeniu, alebo nie, závisí od ďalšieho postupu všeobecného súdu a záverov, ku ktorým napokon dospeje. Najvyšší súd po vrátení veci bude pokračovať v odvolacom konaní, v ktorom sa bude musieť vysporiadať aj s argumentáciou sťažovateľky vo vzťahu k jej námietkam týkajúcim sa porušenia označeného základného práva, a preto ústavný súd tejto časti sťažnosti nevyhovel. Okrem toho ústavný súd prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľke na ochranu jej označeného základného práva, ktorého porušenie namietala, poskytoval, sa vytvoril priestor na ochranu tohto základného práva v rámci sústavy všeobecných súdov.

Ústavný súd napokon dodáva, že keďže nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva ani súdom inštančne nadriadeným všeobecným súdom, nebolo jeho prioritou v tomto konaní zaujať meritórny postoj k samotnému výroku napadnutého rozsudku.

Z ústavnoprávneho hľadiska mohla byť preto v danej veci posúdená iba otázka, či právne názory najvyššieho súdu sú ústavne konformné, alebo naopak, či ich uplatnenie predstavuje taký zásah orgánu verejnej moci, ktorým boli porušené ústavou a listinou zaručené základné práva, porušenie ktorých sťažovateľka namietala.

III.

Keďže ústavný súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok svojimi účinkami porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu, ktorého reálne uplatnenie, zabezpečenie a realizácia vylučujú taký postup a rozhodnutie, ktoré najvyšší súd vyniesol 27. mája 2009 pod sp. zn. 2 Obo 10/2009, 2 Obo 11/2009, bolo potrebné rozhodnúť o porušení označených základných práv sťažovateľky tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Na základe citovaného čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde preto ústavný súd zrušil napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu), v ktorom je viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v časti II tohto nálezu [§ 56 ods. 3 písm. b) ods. 6 zákona o ústavnom súde].

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka neuplatnila návrh na primerané finančné zadosťučinenie v zmysle § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde a jeho priznanie, preto sa ústavný súd touto zákonnou

možnosťou vzhľadom na viazanosť petitom sťažnosti podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde nezaoberal.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právny zástupcom sťažovateľky vychádzal z § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania pozostávajúcich z náhrady trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na to ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2008, ktorá bola 695,41 €, pretože úkony právnej služby boli vykonané v roku 2009.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky v sume 115,90 € (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 6,95 € režijný paušál. Úhrada bola priznaná v celkovej sume 245,70 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

Ústavný súd pri prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol okrem iného aj o dočasnom opatrení tak, že namietanému rozsudku do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej odňal právne účinky spojené s jeho právoplatnosťou.

Podľa § 52 ods. 3 zákona o ústavnom súde dočasné opatrenie zaniká najneskoršie právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej, ak ústavný súd nerozhodne o jeho skoršom zrušení.

S poukazom na to nebolo potrebné v tejto veci rozhodovať o zrušení predmetného dočasného opatrenia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2010